

SPINȚI IERARHI,
MUCENICI ȘI CVVIOȘI
DIN ORTODOXIA RUSĂ

Traducere din limba rusă, introducere și note
de dr. Ionuț-Daniel Barbu

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ

București – 2019

Editor:

Pr. Mihai HAU

Redactor coordonator:

Arhim. Chiril LOVIN

Layout și copertă:

Laura - Raluca CRISTEA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Sfinți Ierarhi, Mucenici și Cuvioși din Ortodoxia rusă / trad.:

Ionuț-Daniel Barbu. - București : Editura Institutului Biblic și de
Misiune Ortodoxă, 2019

ISBN 978-973-616-584-9

I. Barbu, Ionuț-Daniel (trad.)

2

© Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă - 2019

ISBN - 978-973-616-584-9

www.editurapatriarhiei.ro

editura@patriarhia.ro

CUPRINS

Introducere.....	7
Sfântul Ierarh Serafim (Sobolev), Arhiepiscop de Boguear	19
Sfântul Mucenic Evghenie Sergheevici Botkin	41
Sfântul Ierarh Iona de Hankou.....	51
Sfântul Sfințit Mucenic Mitrofan și cei dimpreună cu el pătimitori	63
Sfinții ostași și schimnici Alexandru Peresvet și Andrei Osliaha	71
Sfântul Cuvios Amfilohie de la Poceaev	77
Cuviosul Aristocle (Ambrosiev)	81
Sfântul Cuvios Varlaam de la Serpuhovo.....	87
Sfânta Cuvioasă Vassa de la Pskov-Pecersk	91
Sfântul Cuvios Marcu de la Pskov-Pecersk.....	96
Sfântul Ghenadie (Gonzov), Arhiepiscop de Novgorod și Pskov.....	99
Sfântul Cuvios Gherasim de la Boldinsk	107
Sfântul Ierarh Gherontie al Moscovei.....	111
Sfânta Cuvioasă Dositeea de la Kiev	117

Sfântul Cuvios Elisei de la Lavrișevsk	121
Sfântul Cuvios Ioasaf (Skripițin), Mitropolitul Moscovei	125
Sfântul Cuvios Iona de la Pskov-Pecersk	131
Sfântul Cuvios Cornilie de la Krâpeț.....	137
Sfântul Cuvios Cornilie cel Tăcut de la Pereslav	141
Sfântul Cuvios Kukșa de la Odessa	145
Sfântul Cuvios Lavrentie de la Cernigov.....	151
Sfântul Cuvios Leonid de la Ustnedum.....	157
Sfântul Cuvios Martin de la Turovo	161
Sfântul Ierarh Mina, Episcop de Poloțk.....	165
Sfântul Pavel cel Evlavios din Taganrog.....	169
Bincredinciosul Cneaz Rostislav al Kievului	173
Sfântul Cuvios Simeon Jelnin.....	177
Sfântul Ierarh Simeon, Episcop de Poloțk și Tver.....	181
Sfântul Cuvios Simeon de la Soighinsk	185
Sfânta Sofia cea Evlavioasă de la Slutk.....	189
Sfântul Cuvios Teofil cel nebun pentru Hristos, de la Kiev	195
Sfântul Ierarh Filaret, Mitropolitul Kievului.....	199
Bincredinciosul Cneaz Iaroslav cel Înțelept	203

INTRODUCERE

În lucrarea de față avem bucuria de a prezenta în limba română mai multe vieți de sfinți ruși cuprinse într-un volum oficial al Patriarhiei Ruse, denumit într-o formă inițială „Dosarele de canonizare ale unor sfinți, dezbătute în cadrul ședinței Sfântului Sinod al [tuturor] ierarhilor Bisericii Ortodoxe Ruse, din 2 – 3 februarie 2016”.¹

Dincolo de hotarele Rusiei, cei mai cunoscuți sfinți sunt Cuvioșii Serghie de Radonej (1314-1392) și Serafim de Sarov (1754-1833), care și apar zugrăviți în aceeași icoană, numită în tradiție, *icoana egumenului și a duhovnicul pământului*

¹Vezi: Doklad Episkopa Troițkogo Pangratia – predsedatel sinodalnoi komissiy po kanonizatsiy sviatâh – na Arhieriskom Sobore Pusskoi Pravoslavnoi Tserkviy 2 – 3 fevralia 2016 goda (Referatul Episcopului Pangratie – președintele comisiei sinodale de canonizare a sfinților – la Sinodul Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Ruse din 2-3 februarie 2016) // URL: <http://www.patriarchia.ru/db/text/4367273.html> (Data accesării: 12.03.2019).

rusesc. Sinaxarul Bisericii Ortodoxe Ruse de la începuturi până în prezent numără peste 2000 de sfinți cu cinstire locală sau națională, numiți de vrednicul de pomenire patriarh Alexei al II-lea, „stele călăuzitoare” sau „genii religioase” ale poporului rus.² La începutul anului 2016, Comisia sinodală de canonizarea a sfinților din Patriarhia Moscovei a dezbătut și actualizat un număr de 33 de vieți de sfinți din aghiografia slavo-rusă.³ Din punct de vedere cronologic, sfinții ale căror vieți sunt expuse în lucrarea de față, începând cu Binecredinciosul Cneaz Iaroslav cel Înțelept (†1054) și încheind cu Sfântul Cuvios Amfilohie

² Cf. S. S. Bâcikov, *Sviatâe zemly russkoy. Tâsiaceletie russkoy sviatosty. Jitia i jizneopisania*. (Sfinții pământului rusesc. Mileniul sfințeniei ruse. Vieți și biografii), ed. Belâi Bereg, Moscova, 2002. Această lucrare de referință în limba rusă, prezintă documentat biografiile celor mai cunoscuți sfinți ruși și, de asemenea, enumeră toți sfinții canonizați în Patriarhia Rusă. Cei peste 2000 de sfinți cunoscuți se împart aproape în mod egal între perioada secolelor IX-XIX, unde predomină cuvioșii, și veacul al XX-lea, unde, după cum se cunoaște, predomină neomartirii din perioada bolșevică.

³ Totodată, în cadrul acestor dezbateri, s-a avut în vedere armonizarea calendarului din Patriarhia Moscovei cu cel configurat de-a lungul vremii în diaspora ortodoxă rusă. Vezi: Episkop Troițkiy Pankratiy „Doklad...” // URL: <http://www.patriarchia.ru/db/text/4367273.html> (Data accesării: 13.03.2019).

de la Poceaev (†1971), se întind aproape pe întreg parcursul mileniului de creștinism rusesc, provenind din toate colțurile fostului Imperiu Țarist.

Întrucât, nu cu multă vreme în urmă, Biserica Ortodoxă Română a omagiat în mod aparte pe apărătorii Ortodoxiei din timpul comunismului, menționăm că șase dintre sfinții prezentați acum, au suferit martiriul exilului, închisorii și chiar al execuției în vremea prigoanei atee care s-a abătut peste Rusia, după anul 1917.⁴

În limba rusă volumul nu are o introducere sau o prezentare explicativă. Cu două excepții, a primilor doi sfinți din listă, în cazul celorlalți sfinți, nu este vorba de o canonizare recentă sau foarte recentă, ci de o actualizare sau popularizare a vieții lor. Probabil, și în funcție de autorii diferiți și de sursele din care au fost preluate informațiile, în unele biografii se insistă pe date și amănunte istorice, în altele pe aspectele duhovnicești, care au caracterizat fiecare sfânt în parte. În locurile unde s-a impus și

⁴ Sfântul Mucenic Evghenie Botkin (†1918), Sfântul Ierarh Iona de Hankou (†1925), Sfântul Ierarh Serafim de Boguciar (†1950), Sfântul Cuvios Lavrentie de la Cernigov (†1950), Sfântul Cuvios Kukșa de la Odesa (†1964) și Sfântul Cuvios Amfilohie de la Poceaev (†1971).

s-a considerat că este necesar au fost adăugate note explicative. Toate viețile de sfinți rediate în această lucrare sunt deosebite, unele ilustrându-ne biografii cu totul inedite, ca de pildă, cea a **Arhiepiscopului Serafim de Boguciar**, care a păstorit la Sofia diaspora rusă din Bulgaria, după cel de-Al Doilea Război Mondial. Un alt exemplu deosebit este viața **Sfântului Ierarh Iona de Hankou**, un slujitor al Bisericii care s-a jertfit pe sine, însuflețind continuu lucrarea misionară de la Hankou și Manciuaria – China, în prima jumătate a secolului trecut. Viața și lucrarea preotului **Mitrofan Tzi Ciun**, misionar la sfârșitul secolului al XIX-lea în Beijing, de asemenea este o pildă mișcătoare de pătimire pentru Mântuitorul Hristos, ca în primele veacuri de prigoană împotriva creștinilor. Alături de acești sfinți mai pot fi amintiți, medicul mucenic **Serghei Botkin**, un strălucit cercetător în domeniul medical, care a fost maltrat și împușcat în anul 1918, alături de membrii arestați ai familiei Țarului Nicolae al II-lea; sau **Pavel cel Evlavios din Taganrog**, care de asemenea a dus viață sfântă în lume, făcând misiune prin milostenie și pelerinaj. Astfel, între sfinții traduși în prezenta lucrare, se întâlnesc

șapte ierarhi, optsprezece cuvioși și cuvioase, patru sfințiți mucenici și mucenici, doi drepți sau evlavioși, ca oameni din lume, și doi cneji.

Mai poate fi binevenită sublinierea faptului că în biografia **Sfântului Mitropolit Ghenadie al Moscovei** este întâlnit și un amănunt legat de istoria Mitropoliei Moldovei în timpul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, anume aceea că mitropolitul rus a solicitat printr-o scrisoare părerea episcopului Vasile al Romanului, într-o problemă de practică liturgică ce iscuse mari neînțelegeri la curtea Marelui Cneaz și în rândul clericilor.

În ceea ce privește cunoașterea și actualitatea acestor vieți de sfinți în limba română, până în momentul de față, cu excepția vieții *Sfântului Amfilohie de Poceaev* nu există nimic tipărit, iar în spațiul internetului sunt publicate pe portalele *Doxologia* și *Creștin Ordodox*, șase vieți de sfinți, și anume: viețile sfinților *Serafim de Boguciar*, *Serghei Botkin*, *Mitrofan* și *cei dimpreună cu el pătimitori*, *Cornilie cel Tăcut*, *Kușa de Odessa* și *Leonid de Ustînedumsk*. În general, datele și informațiile respective sunt mai restrânse și redată într-o formă diferită de cea de față. Mai mulți sfinți, fără a le fi tradusă viața,

sunt menționați într-un sinaxar on-line publicat de mănăstirea Sihăstria Putnei.

Totodată, aducem mulțumiri Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și Preafericitului Părinte Kiril, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, pentru purtarea de grijă, ca acești sfinți să fie cunoscuți și în rândul credincioșilor ortodocși români, întrucât în anul 2017 Patriarhul Kiril a adus la București moaștele Sfântului Serafim de Sarov și, în anul următor, a înscris în calendar pe sfinții români canonizați, iar Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a inițiat înscrierea în calendarul ortodox român a Sfintei Matrona de la Moscova.

Comuniunea realizată între popoarele ortodoxe prin cunoașterea și cinstirea reciprocă a sfinților este foarte profund subliniată de către Părintele Dumitru Stăniloae într-un frumos cuvânt la Duminica a doua după Rusalii, în care accentuează foarte potrivit însemnătatea receptării comune a sfinților locali peste tot în Ortodoxie: *„E bine ca credincioșii Bisericii din orice loc să aibă cunoștință de sfinții de pretutindeni, pentru că fiecare sfânt aduce prin faptele lui săvârșite în alte împrejurări model de fapte pentru orice fel de împrejurări din viața lor. [...]*